

Spoločenskovedný ústav Slovenskej akadémie vied

[Slovensky](#) | [English](#)
[História ústavu](#) | [Štruktúra ústavu](#) | [Zamestnanci](#) | [Kontakt](#)
[Úvod > História ústavu](#)
[Aktuality](#)
[Oddelenia](#)
[Projekty](#)
[Dokumenty](#)
[Európska sociálna sonda](#)
[Publikácie](#)
[Vedecká výchova](#)
[Internetový časopis](#)

Z HISTÓRIE SVÚ SAV V KOŠICIACH

Idea vytvoriť výskumné pracovisko pre spoločenské vedy na východe Slovenska síce vznikla už pred rokom 1970, avšak priame rozhodnutie zriadiť Spoločenskovedný ústav SAV v Košiciach prijalo Predsedníctvo SAV až v júni 1972. Činnosť ústavu sa oficiálne začala dňom 1. 1. 1975. Zamestnával vtedy 18 pracovníkov, ktorí skúmali najmä politické, sociálno-ekonomické a kultúrne procesy v regióne východného Slovenska po roku 1945.

Postupne sa vytvorili základy pre bádateľskú činnosť troch výskumných oddelení: histórie, sociológie a sociálnej psychológie. Ústav sa od začiatku vyvíjal ako interdisciplinárny útvar. Vznikli zmiešané vedeckovýskumné tímy, ktoré sa venovali výskumu otázok národností a mládeže. Od roku 1980 sa ústav venoval aj problematike družobných vzťahov organizácií Východoslovenského kraja a Zakarpatska. V roku 1979 vyšli prvé dve čísla bulletinu *Vedecké informácie Spoločenskovedného ústavu SAV*, ktorý vychádzal až do roku 1990.

Od roku 1986 sa stali prioritnými najmä otázky postavenia maďarskej a ukrajinskej národnosti po roku 1948. Súčasne sa začal vedecký výskum cigánskej rodiny. Popri malotirážnych zborníkoch z podujatí sa v rokoch 1989 – 1991 pripravovali do tlače publikácie, ktoré boli zamerané na problematiku vývoja ukrajinskej, maďarskej a rómskej menšiny.

Od 1. januára 1989 do platnosti vstúpil nový organizačný poriadok. Ústav tvorili oddelenia, ktoré sa profilovali ako vedeckovýskumné tímy. Tak vznikli oddelenie pre výskum národností, oddelenie pre výskum mládeže, oddelenie pre výskum cigánskej rodiny a základné informačné stredisko. Paralelne existovali však aj odbory, voľnejšie organizované útvary, reprezentujúce vedné disciplíny: históriu, sociálnu psychológiu. a sociológiu.

Po roku 1989 sa otvoril širší priestor pre vedecko-výskumnú činnosť. Vytvorili sa priaznivejšie podmienky pre medzinárodnú spoluprácu, pre nové výskumné projekty i pre prácu a publikovanie v zahraničí. V roku 1991 bol zavedený grantový systém, ktorý sa s istými modifikáciami uplatňuje dodnes. Štruktúra pracoviska sa stala viac flexibilnou, a to práve v závislosti od riešenia konkrétnych výskumných úloh. Väčšina pracovníkov aktívne pôsobí na vysokých školách.

V rokoch 1989-1993 sa počet pracovníkov ústavu znížil zo 46 na 21, pričom tento početný stav sa s miernymi výkyvmi v podstate udržuje dodnes. Na druhej strane, výrazne sa zvýšila efektívnosť vedecko-výskumnej činnosti, čo sa prejavilo nárastom počtu publikácií a citácií na jedného pracovníka. Napriek nedostatku finančných prostriedkov sa podarilo postupne vybaviť pracovisko počítačovou technikou a modernizovať ju. Od roku 1997 má ústav pripojenie k internetu.

V druhej polovici deväťdesiatych rokov sa ústav etabloval ako vedecko-výskumné pracovisko so zameraním na interdisciplinárny výskum etnických vzťahov, najmä na problematiku menšín a sociálno-psychologický výskum stratégií správania v náročných situáciách. Na toto zameranie ústavu nadväzuje aj vedecký výskum v súčasnosti, ktorý zároveň reaguje aj aktuálne problémy spoločnosti, akými sú napr. nezamestnanosť, otázky etnickej identity, rómska problematika a pod.

Vo funkcii riaditeľa ústavu vystriedali Juraj Briškár (1975-1984), Jozef Výrost (1984-1990), Miroslav Skorodenský (1991), Ladislav Lovaš (1991-1992), Štefan Šutaj (1992-2004), Marián Gajdoš (2004-2012). Od apríla 2012 je riaditeľom ústavu Michal Kentoš.

Po roku 1989 sa rozšírili možnosti medzinárodnej spolupráce priamo vo výskume. Boli podpísané ďalšie dohody o spolupráci a pracovníci ústavu sa stali spoluriešiteľmi viacerých medzinárodných projektov, ktoré realizovali inštitúcie vo Francúzku, vo Veľkej Británii, v Holandsku, Slovinsku a Poľsku. Tento trend pokračuje aj v súčasnosti, keď zamestnanci ústavu pracujú na riešení rozsiahleho medzinárodného projektu *Európskej sociálnej sondy* (ESS).